

8. Sione 14:6.
9. Vakai, ‘Epalahame 3:2–28
10. ‘Epalahame 3:27.
11. Vakai, Luke 2.
12. Vakai, Luke 2:7.
13. 3 Nifai 27:29.
14. Vakai, Luke 10:21.
15. Vakai, Luke 11:2–4.
16. Vakai, 3 Nifai 17:11–24.
17. Molomona 6:17.
18. Vakai, Luke 4:1–13.
19. Sione 6:67. ‘I he‘ene lea ki he‘tu tupú he‘tau kuo ‘osí, ne pehē ‘e Palesiteni Monisoni: “[E ui . . .] kimoutolu ke mou taukave‘i e me‘a‘oku mou tui ki aí. Ka‘ikai ke loloto e aka‘o ho‘omou fakamo‘oni, ‘e faingata‘ia ia ke mou matu‘uaki e manuki ‘a e ni‘ihi‘oku nau fakafaingata‘ia‘i‘oku ho‘omou tu” (*Liabona*, Mē 2009, 126).
20. Vakai, Ma‘ake 1:40–42.
21. Vakai, Luke 18:35–43.
22. Vakai, Ma‘ake 6:34–44.
23. Vakai, Ma‘ake 4:35–41.
24. Vakai, Sione 11:8–53.
25. Molonai 7:37.
26. Ma‘ake 5:36.
27. Vakai, 1 Pita 2:21–25.
28. Vakai, Luke 22:47–48; 23:32–46.
29. Vakai, Sione 20:11–23.
30. Vakai, 3 Nifai 11–26.
31. Vakai, Siosefa Sāmita—Hisitōlia 1:17.
32. Vakai Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 88:104.
33. “Talamai ‘a e Ngaahi Talanoa ‘o Sisū.”
34. Mōsaia 3:17.
35. Ne lea ‘a Eletā Tāleni H. ‘Oakesi ‘o pehē: “I he‘eku kei tamasi‘i, ne lahi e taimi ne u laukonga aí. Ko e taha ‘o e ngaahi me‘a ne u sa‘ia taha aí ko e *Hurlbut’s Story of the Bible* . . . , [ko ha] tohi [o ha] ngaahi talanoa ‘e 168 mei he Tohi Tapú. Ne u sa‘ia ‘aupito he ngaahi talanoa ni pea ne u toutou lau kinautolu” (*Bible Stories and Personal Protection*,” *Ensign*, Nov. 1992, 37).
36. Stella Oaks, “Thy Will Be Done,” i he Leon R. Hartshorn, comp., *Remarkable Stories from the Lives of Latter-day Saint Women*, 2 vols. (1973–75), 2:184.
37. ‘Alamā 36:17–18.
38. ‘I he māmāni he ngaahi ‘ahó ni ‘oku fie ma‘u ‘o lahi ange ‘i ha toe taimi ‘a e ngaahi lea ko ia ‘a īnosi fekau‘aki mo ‘ene tamai, ke hoko ia ko e ngaahi lea ‘a ‘etau fānaú ‘o kau kiate kitautolu: “Pea ko e ngaahi lea ‘a ia kuó u fanongo tu‘o lahi ki hono lea ‘aki ‘e he‘eku tamai‘o kau ki he mo‘ui ta‘engatá . . . na‘e tō mamafā ia ki hoku lotó. Pea holī tu‘u ‘a hoku laumālié; peá u tū‘ulutui hifo ‘i he ‘ao ‘o hoku Tupu‘angá” (*īnosi* 1:3–4).
39. Ne palōmesi ange ‘a Palesiteni Monisoni ki he‘tu tupú: “I he taimi ‘oku loloto ai hono aká, ‘e hanga ‘e ho‘omou fakamo‘oni ki he ongoongoleleí mo e fakamo‘ú pea mo ‘etau Tamai Hēvaní, ‘o takiekina koe ‘i ho‘o angafai kotoa pē ‘i he toenga ‘o ho‘o mo‘ui. . . . Ko e taimi ia ‘e malu‘i ai koe ‘e ho‘o fakamo‘oni, ‘o kapau te ke toutou tanimaki ia” (*Liabona*, Mē 2009, 126).
40. Hilamani 5:12.
41. Mōsaia 16:8.
42. Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 21:5.
43. Vakai, ‘Alamā 26:12.

Fai ‘e Palesiteni Thomas S. Monson

Me‘a Tukú

‘Oku tuku mai ‘e he maama-kamo ‘a e ‘Eikí ha ngaabi faka‘ilonga ‘oku ‘ilo‘ingofua pea he ‘ikai ha taimi ‘e bōloa ai.

Kuo hoko ‘eni ko ha fakataha faka‘osi faka‘ofo‘ofa. Kuo si‘i ha‘aku fanongo ki ha ngaahi malanga lelei kuo ako‘i ‘aki ha ngaahi lea si‘i ‘o hangē ko ia kuo tau a‘usia he‘aho ní. ‘Oku tau ‘i henī kotoa koe‘uhí he‘oku tau ‘ofa ‘i he ‘Eikí. ‘Oku tau fie ngāue Ma‘ana. ‘Oku ‘afio‘i kitautolu ‘e he‘etau Tamai Hēvaní. ‘Oku ou fakamo‘oni ki ai. ‘Oku ou ‘ilo‘i ‘a Hono to‘ukupú ‘i he me‘a kotoa pē.

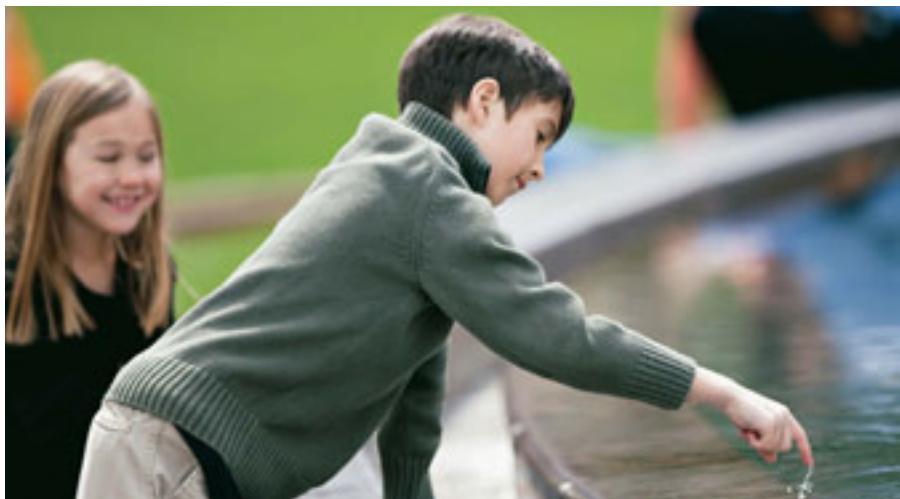
Ko ha ki‘i potufolofola nounou: “Falala [ki he ‘Eikí] ‘aki ho lotó kotoa; pea ‘oua na‘a fa‘aki ki ho poto‘o‘ou.

“Ke ke fakaongoongo kiate ia, ‘i ho hala kotoa pē.”¹

Ko e me‘a ia kuo hoko ‘i he‘eku mo‘ui.

S‘oku kāinga ‘ofeina, kuo tau a‘u mai ‘eni ki he faka‘osinga ‘o ha koni-felenisi fakatupulaki mo fakalaumālie mo‘oni. Hili ‘etau fanongo ki he ngaahi fale‘i mo e fakamo‘oni ‘a e kau leá, ‘oku ou tui kuo tau mohu tāpuekina pea ‘oku tau toe loto fakapapau ange ke mo‘ui‘aki ‘a e ngaahi tefto‘i mo‘oni ‘o e ongoongolelei ‘o Sisū Kalaisí. Ko ha me‘a lelei ia ke tau ‘i henī. ‘Oku mau fie fakamālō kiate kinautolu kotoa pē ne fai ha leá pea pehē kiate kinautolu ne fai ‘a e ngaahi lotú.

Kuo faka‘ofo‘ofa mo‘oni ‘a e hivá. ‘Oku ou manatu ai ki he potu folofola ‘i

he Tokāteline mo e Ngaahi Fuakavá: "He 'oku fiefia 'a hoku laumālié 'i he hiva 'o e lotó; 'io ko e hiva 'a e kau mā-'onioní ko e lotu ia kiate au, pea 'e tali ia 'aki 'a e tāpuaki ki honau 'ulú."²

Manatu'i 'e paaki atu e ngaahi pōpoaki kuo tau ongona he konifelenisi ko 'ení, 'i he *Ensign* mo e *Liahoná* 'o Meé. 'Oku ou tapou kiate kimoutolu ke mou ako ia, mo fakalaulauloto ki hono ngaahi akonaki pea faka'aonga'i ia 'i ho'omou mo'uí.

'Oku ou 'ilo'i 'oku tau kau fakataha 'i he fakamālō kiate kinautolu kuo tukuanage 'i he konifelenisi ko 'ení. Kuo nau ngāue lelei pea nau fai ha tokoni ma-'ongo'onga ki he ngāue 'a e 'Eikí. Kuo kakato 'enau mateakí. 'Oku tau fakamālō kiate kinautolu 'aki hotau lotó kotoa.

Kuo tau poupou'i foki 'aki hono hiki hotau nimá, hatau kāinga kuo ui ki ha ngaahi lakanga fo'ou 'i he konifelenisi ni. 'Oku mau faka'amu ke nau 'ilo'i 'oku mau 'amanaki lelei atu ke ngāue fakataha mo kinautolu 'i he ngāue 'a e 'Eikí.

S'ioku kāinga, 'i he'etau vakavakai holo ki he māmaní he 'ahó ni, 'oku tau fehangahangai mo ha ngaahi palopalema mamafa mo fakatupu ho-hā'a lahi kiate kitautolu. Hangē kuo tē-kinia atu e māmaní mei he taulanga ū 'o e malú mo e melinó.

'Oku hanga 'e he fakatu'atamakí, anga'ulí, ponokalafí, ta'e faitotonú pea

mo ha ngaahi tō'onga fulikivanu kehe 'o fakatupu 'etau hopohopokia 'i he 'ōseni 'o e angahalá pea tau hake ai 'i he hakau 'o e faingamālie tōnoá, ngaahi tāpuaki kuo molenoá mo e ngaahi faka'ānaua kuo mōliá.

Ko 'eku tapou kiate kitautolu kotoa ke tau hanga atu ki he maama-kamo 'a e 'Eikí. 'Oku 'ikai ha kakapu 'e taulōfu'u, 'ikai ha po'uli lōlō, 'ikai ha matangi mā-lohi pea mo ha kaivai 'e mole 'i tahí, 'e ta'e lava ke fakahaofi 'e hono maama 'oku faka'ilonga mái. 'Okú ne ta'alo mai 'i he uhouhonga 'o e ngaahi matangi 'o e mo'uí. 'Oku tuku mai 'e he maama-kamo 'a e 'Eikí ha ngaahi faka'ilonga 'oku 'ilo'ingofua pea he 'ikai ha taimi 'e hōloa ai.

'Oku ou manako he fakalea 'o e Sāmé: "Ko hoku makatu'u 'a [e 'Eikí] mo hoku [kolotau] mo hoku faka-mo'uí; ko hoku 'Otua, ko hoku mālohi 'a ia te u falala ki ai; . . . Tē u ui ki [he 'Eikí] . . . [ke] u mo'uí ai mei hoku ngaahi filí."³

S'i kāinga, 'oku 'ofeina kitautolu 'e he 'Eikí pea te Ne tāpuaki'i kitautolu 'i he'etau ui kiate Iá.

'Oku tau fakafeta'i ko e ongoongo-lelei 'o Sisū Kalaisi kuo toe fakafoki mái pea mo e ngaahi lelei 'okú ne 'omi ki he'etau mo'uí. Kuo lilingi mai 'e he 'Eikí 'a 'Ene ngaahi tāpuakí kiate kitautolu ko e kakaí. 'Oku ou fakamo'oni kiate kimoutolu 'oku mo'oni 'a e ngāue ni, 'oku mo'ui 'a hotau Fakamo'uí pea 'okú

Ne tataki mo fakahinohino'i 'a Hono Siasí 'i he funga 'o e māmaní.

'I he'etau a'u mai ki he momenití faka'osi 'o e konifelenisi ni, 'oku fonu ai hoku lotó 'i he ongo'i 'ofa. 'Oku ou 'ofa atu mo hounga'ia 'iate kimoutolu. 'Oku ou fakamālō atu 'i ho'omou lotua au mo e Kau Taki Mā'olunga 'o e Siasí. 'Oku ongona 'e he 'Eikí ho'omou ngaahi lotú peá Ne tāpuaki'i kitautolu mo tataki 'etau ngāue 'i Hono pule-'angá 'i he māmaní. 'Oku tau fakamālō kotoa ai.

'I he'etau mavahe atu mei he konifelenisi ko 'ení, 'oku ou fie tuku atu ai e ngaahi tāpuaki 'o e langi kiate kimoutolu. 'I ho'omou foki ki homou ngaahi 'apí 'i he funga 'o e māmaní, 'oku ou lotua ke tāpuaki'i kimoutolu mo homou ngaahi fāmilí 'e he Tamai Hēvaní. 'Ofa ke hāsino e ngaahi pōpoaki mo e laumālié 'o e konifelenisi 'i he ngaahi me'a kotoa pē 'oku mou fai—"i homou 'apí, 'i ho'omou ngāue, 'i ho'omou ngaahi fakataha'angá pea 'i ho'omou ngaahi me'a kotoa pē.

'Oku ou 'ofa atu. 'Oku ou lotua kimoutolu. 'Ofa ke tāpuaki'i kimoutolu 'e he 'Otua. Fakatauange ke nofo'ia kimoutolu 'e He'ene melino kuo tala'ofa mái, 'i he taimí ni pea fāi atu ma'u ai pē, 'i he huafa 'o Sisū Kalaisi, 'ēmeni. ■

MA'U'ANGA FAKAMATALÁ

1. Lea Fakatātā 3:5–6.
2. Tokāteline mo e Ngaahi Fuakava 25:12.
3. Saame 18:2–3